

GLEDER OG UTFORDRINGER MED PROSESSORIENTERT SKRIVING

Inga Hesseberg Byrne

«SKRIVE»

Individuelt:

Noter de 3 første orda du tenker på

Gruppe:

Del med to andre

Plenum:

Dele: Like/ulike ideer

ORD FOR DAGEN

Lærere skaper ikke læring,

Det er innlærere som skaper læring.

Lærere skaper forhold som gjør at innlærere kan lære.

William (2006, min oversettelse)

TEMA FOR KURSET

Proessorientert skriveopplæring –

teori og praksis

Sosiokulturell læring

Vurdering for læring

SKRIVING - EN GRUNNLEGGENDE FERDIGHET

Å skrive vil si:

å kunne ytre seg på en forståelig og hensiktsmessig måte om ulike emner

å kommunisere med andre

Skriving:

et redskap for å utvikle egne tanker og egen læring

Lære å skrive

Skrive for å lære

(Udir, 2012)

SKRIVING – FERDIGHETSOMRÅDER

Planlegge og bearbeide

Utforme

Kommunisere

Reflektere og vurdere

(Udir, 2012)

REFLEKSJON:

Hva er dine gleder og utfordringer i skriveopplæringen?

SKRIVEOPPLÆRING

- 3 HOVEDRETNINGER

1. Produkt-tilnærminger
2. Proessorienterte tilnærminger - fra 1970-tallet
3. Sjanger-tilnærminger – fra 1990-tallet

Les mer:

Dysthe & Herzberg (2014)

Badger & White (2000)

Hoel (1997)

MODERNE SYN: PROSESS + SJANGER

Elevene trenger kunnskap om

Lingvistisk formverk

Skriveprosessen

Sjanger og stil

Proessorientert skriving (POS) et godt verktøy

SKRIVESTRATEGIER

En metastudie om skriveopplæring viser at undervisning i skrivestrategier er det mest effektfulle vi kan gjøre for å utvikle elevenes skrivekompetanse

(Writing Next, Graham og Perin, 2007)

LÆREREN - STILLASBYGGER

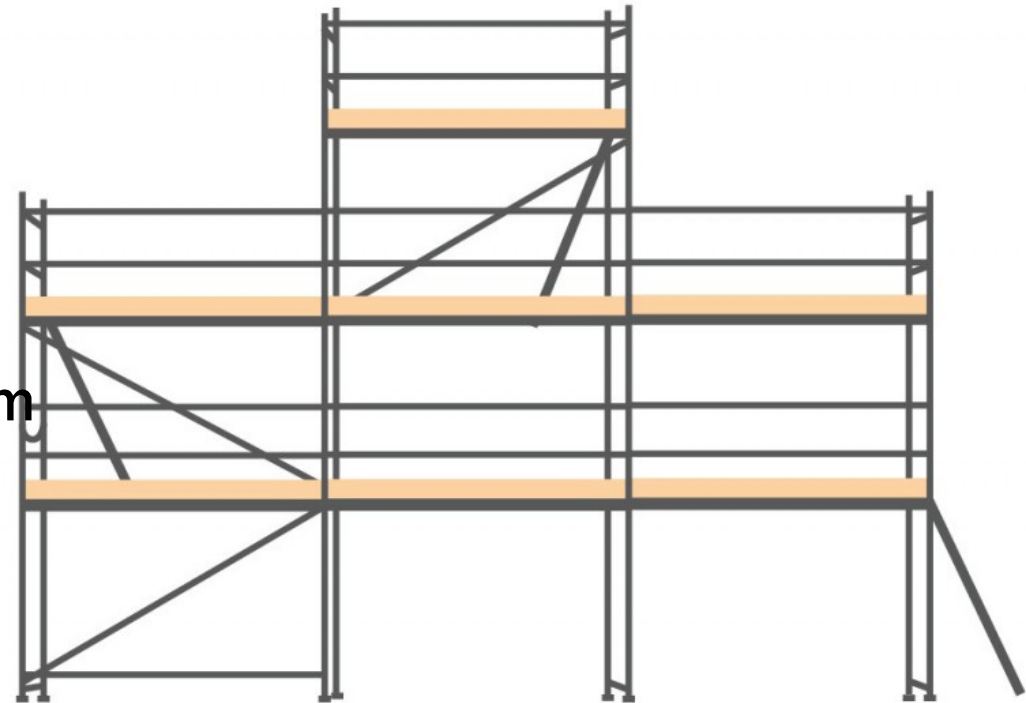
Eksplisitt undervisning om
skriveprosesser og tekststruktur

Se til at elevene har noe å skrive om

Bruke modelltekster

Dra elevene med i gruppe- og
vurderingsarbeid

Skape godt læringsmiljø

SKRIVEOPPGAVER – MITT PROSJEKT

Skriv et brev til en du kjenner om stedet du bor på nå (A1-A2)

A2: Kan ved hjelp av sammenhengende setninger skrive om typiske trekk ved sitt nærmiljø, f eks folk eller steder.

Skriv en tekst om en høytid eller feiring du kjenner (A2-B1)

B1: Kan skrive enkle sammenhengende tekster om emner som er kjente eller av personlig interesse. Kan beskrive opplevelser og hendelser.

Skriv en tekst om å feile. Teksten skal passe til et ukeblad/magasin (B1-B2)

B2: Kan skrive klare, detaljerte tekster om et vidt spekter av emner

(Det europeiske rammeverket, Global skala, s 28)

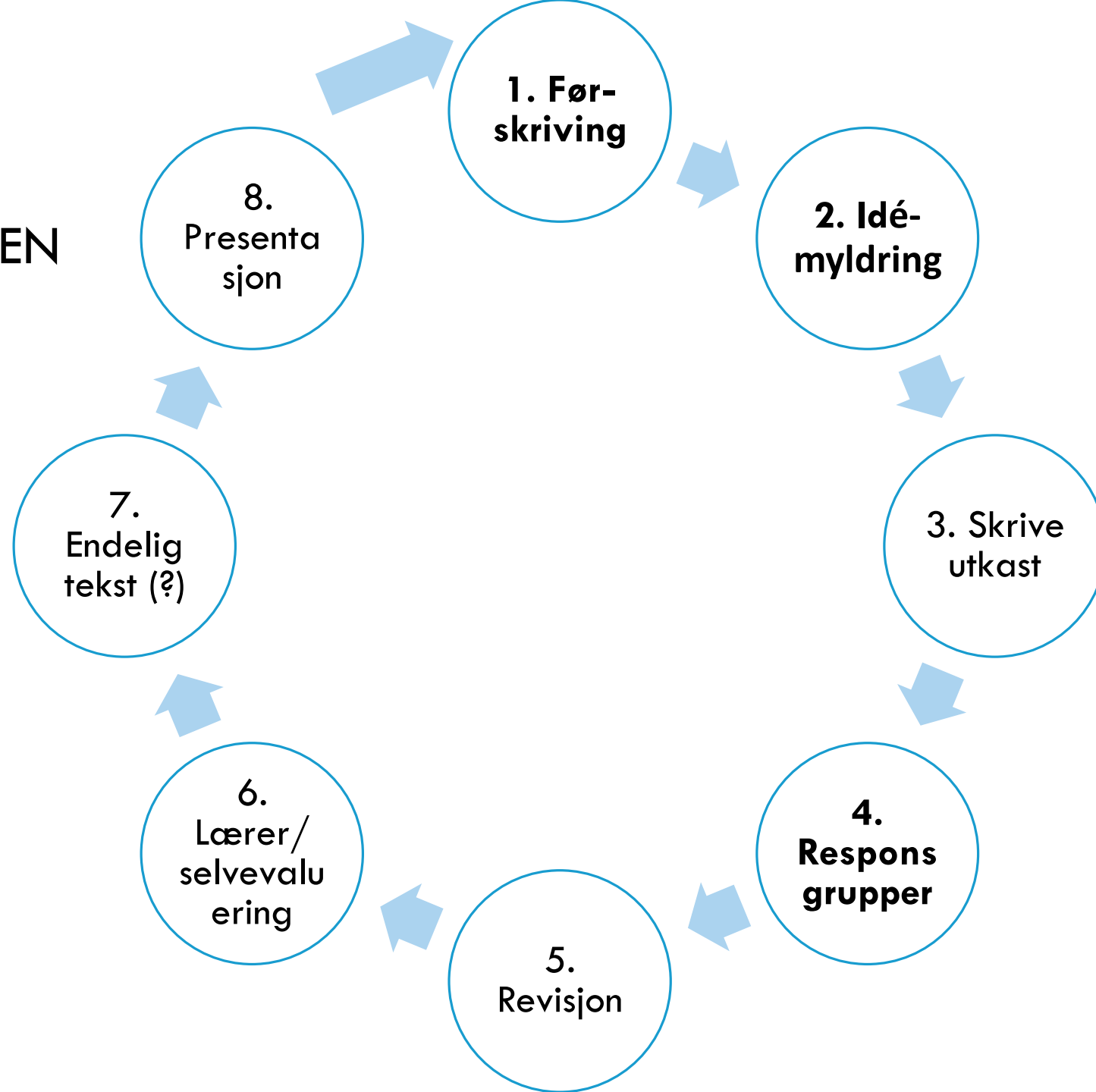
PROSESSORIENTERT SKRIVING(POS)

Skriving som en **syklisk** og **rekursiv** prosess

FASENE:

- Før- skrijving
- Idemyldring
- Skrive utkast (gjerne flere)
- Respons
- Revisjon
- Presentasjon

SKRIVEPROSESSEN

FØR-SKRIVING — EKSPLISITT UNDERVISNING

Bevisstgjøring : skriving er en prosess, ulikt fokus i ulike faser

Eksplisitt undervisning om teksttyper, struktur og konvensjoner (sjanger)

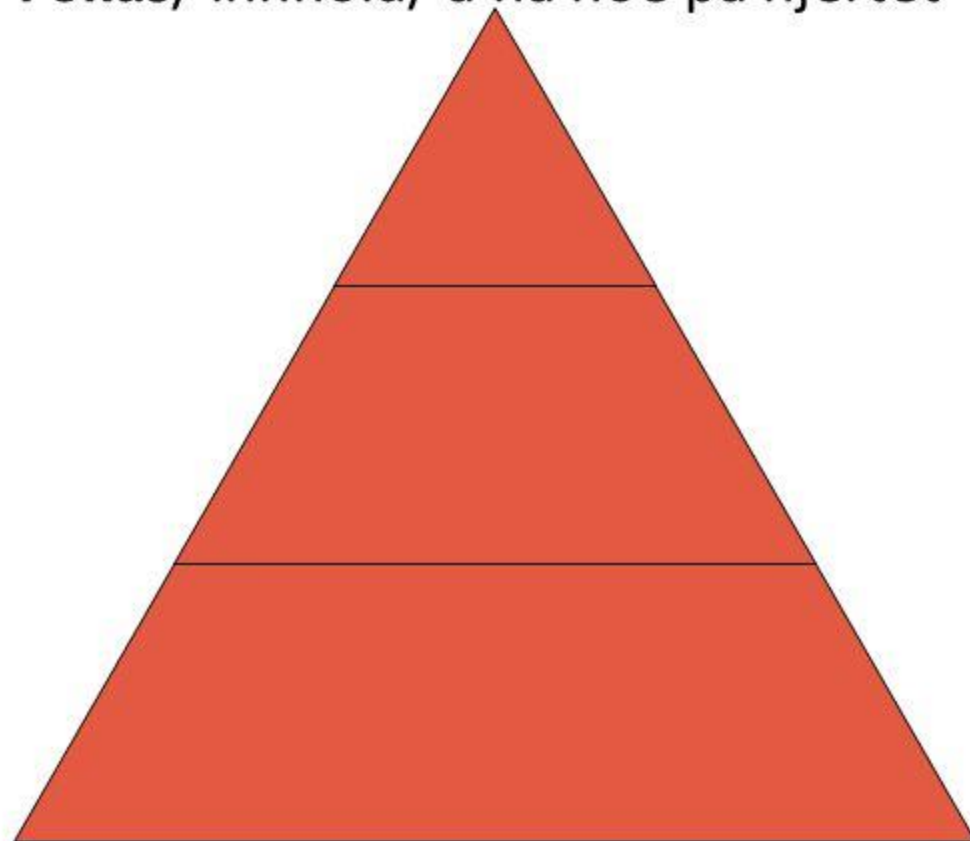
Modell-tekster

Forstå oppgave og kriterier

Meningsfylte skrivesituasjoner

jf Jon Smidts skrivetrekant

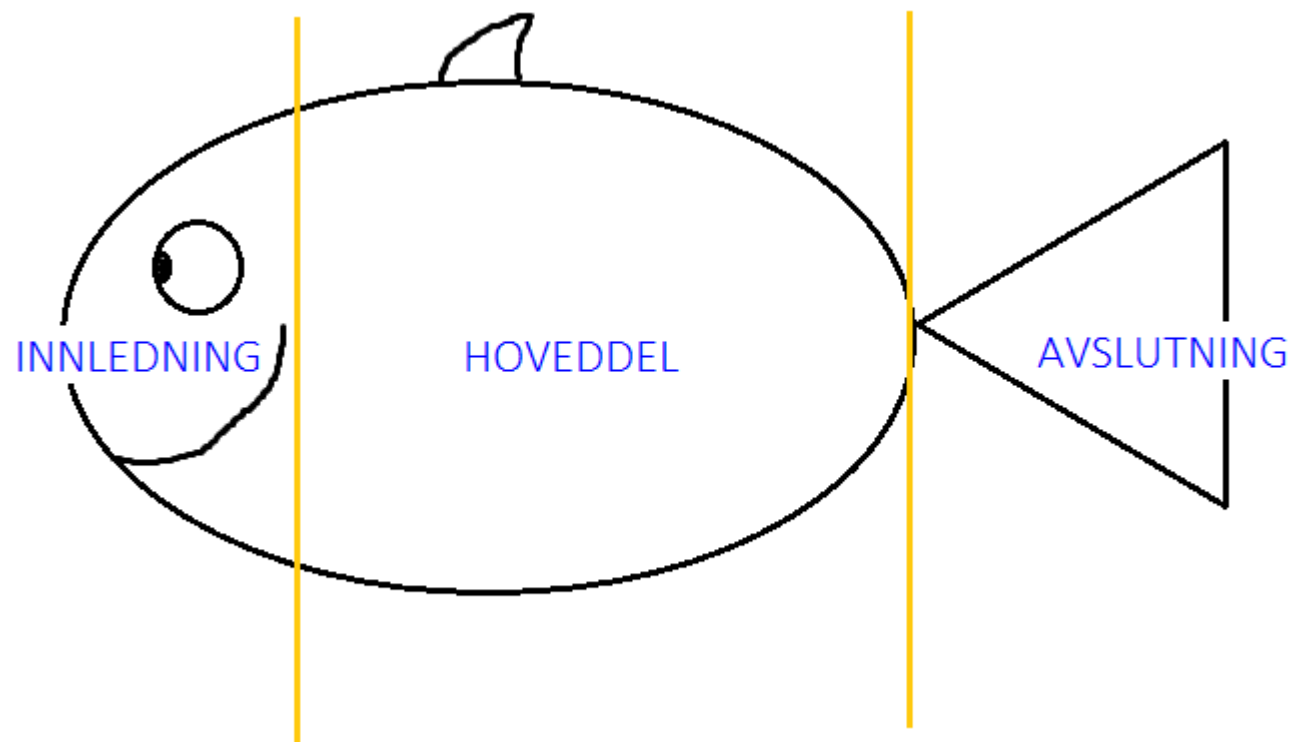
Fokus/ innhold/ å ha noe på hjertet

Form
(språk og
mønster)

Formål
(mottakere og
situasjoner der det
gir mening å uttrykke
seg)

TEKSTSTRUKTUR - FISKEN

INNLEDNING (HODE)

HOVEDINNHOOLD (MAGE)

- Tema 1
- Tema 2
- Tema 3

AVSLUTNING (HALE)

MODELLTEKSTER

A shop near my house

Hentet fra: Global beginners, Macmillan Education

Familien Bugge Dahl Hentet fra: På vei, kapittel 4, CappelenDamm

Bør barn får smarttelefon? Hentet fra: Stein på stein,
CappelenDamm

SKRIVEOPPGAVE: BØR BARN FÅ MOBILTELEFON ?

Innledning	
Argumenter for	Argumenter mot
Avslutning/ konklusjon	

DELTAKERSTEMMER — FØR-SKRIVING

Å lære om tekstoppbygging (Fisker) gjorde det enklere å planlegge og skrive teksten

Det hjelper å vite litt om skriveprosessen og hvordan organisere en tekst, spesielt hvis oppgava er vanskelig

Det hjelper å planlegge teksten

Å jobbe med modelltekster gir ideer til innhold og måter å skrive tekst på

IDE-MYLDRING - KOMME I GANG

Tankekart

Snøballen

Argumenter for og imot

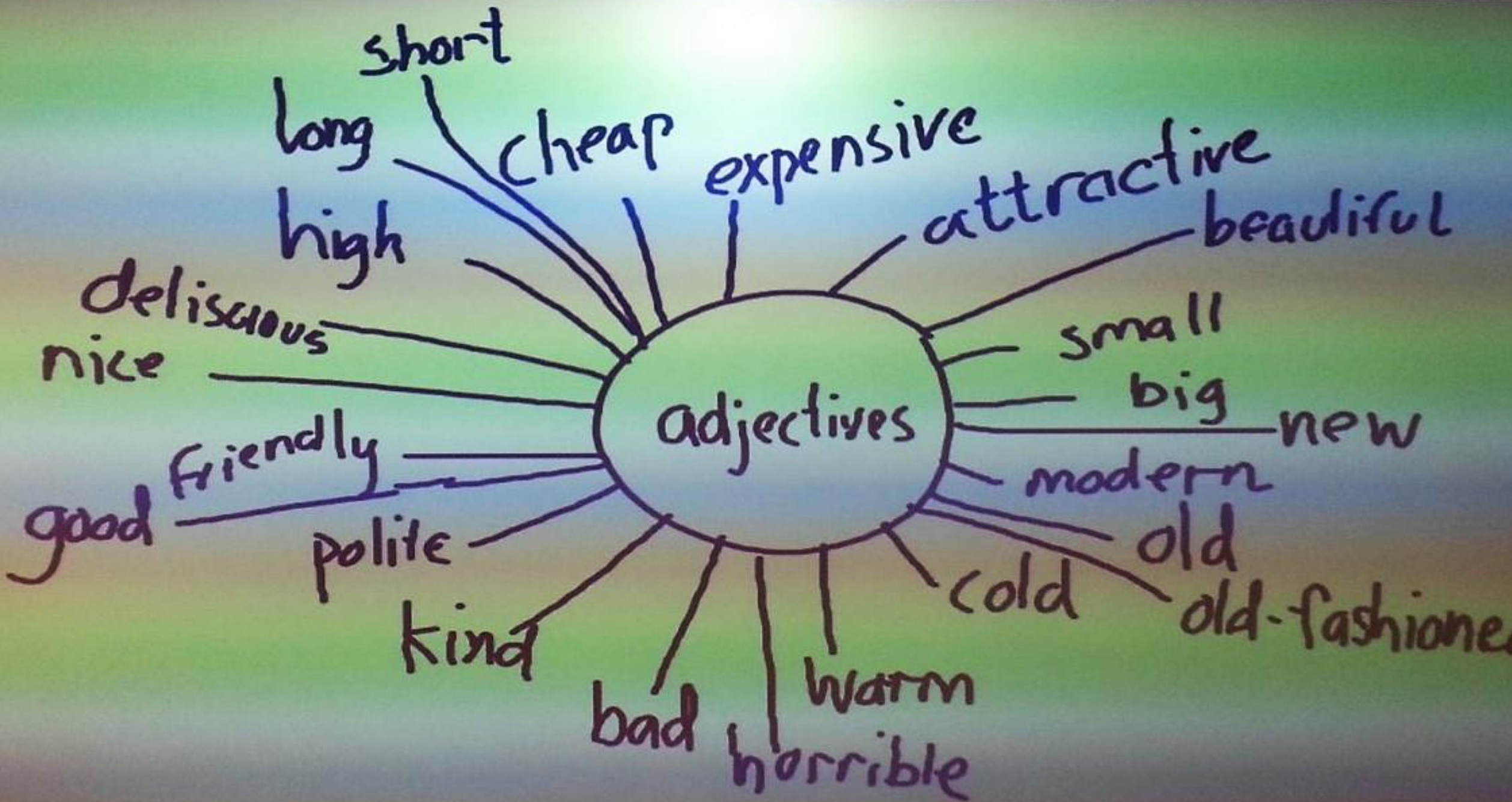
Samskriving (deler av tekst/ innledninger)

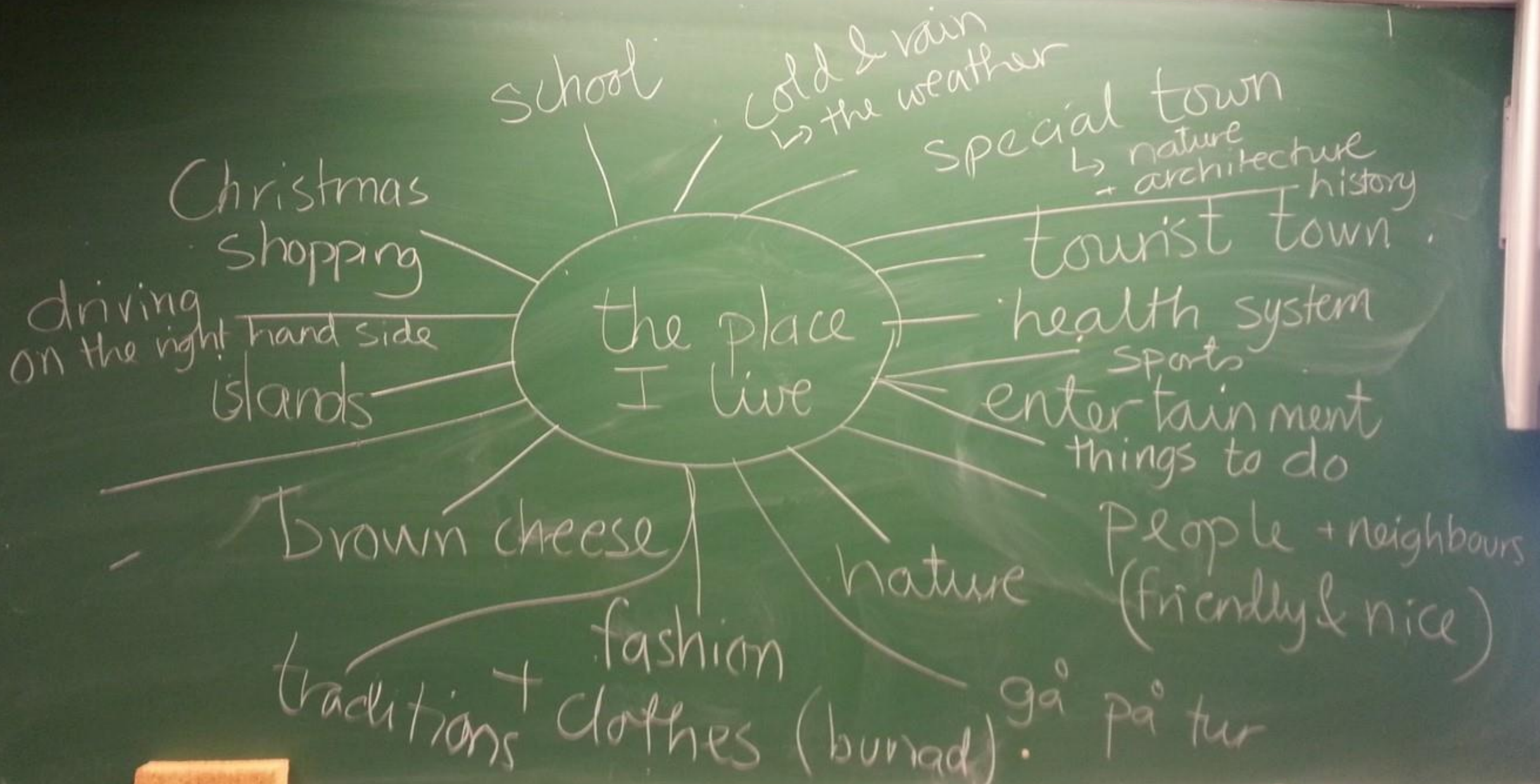
Vokabular-øvelser

IGP – DELING og STJELING

VELGE UT IDEER og **PLANLEGGE** FØRSTE UTKAST

School

cold & rain
↳ the weather

special town

↳ nature
+ architecture
history

tourist town

health system

entertainment
sports
things to do

People + neighbours
(friendly & nice)

nature

fashion

clothes (bunad)

ga' pa' tur

traditions

Brown cheese

islands

driving on the right hand side

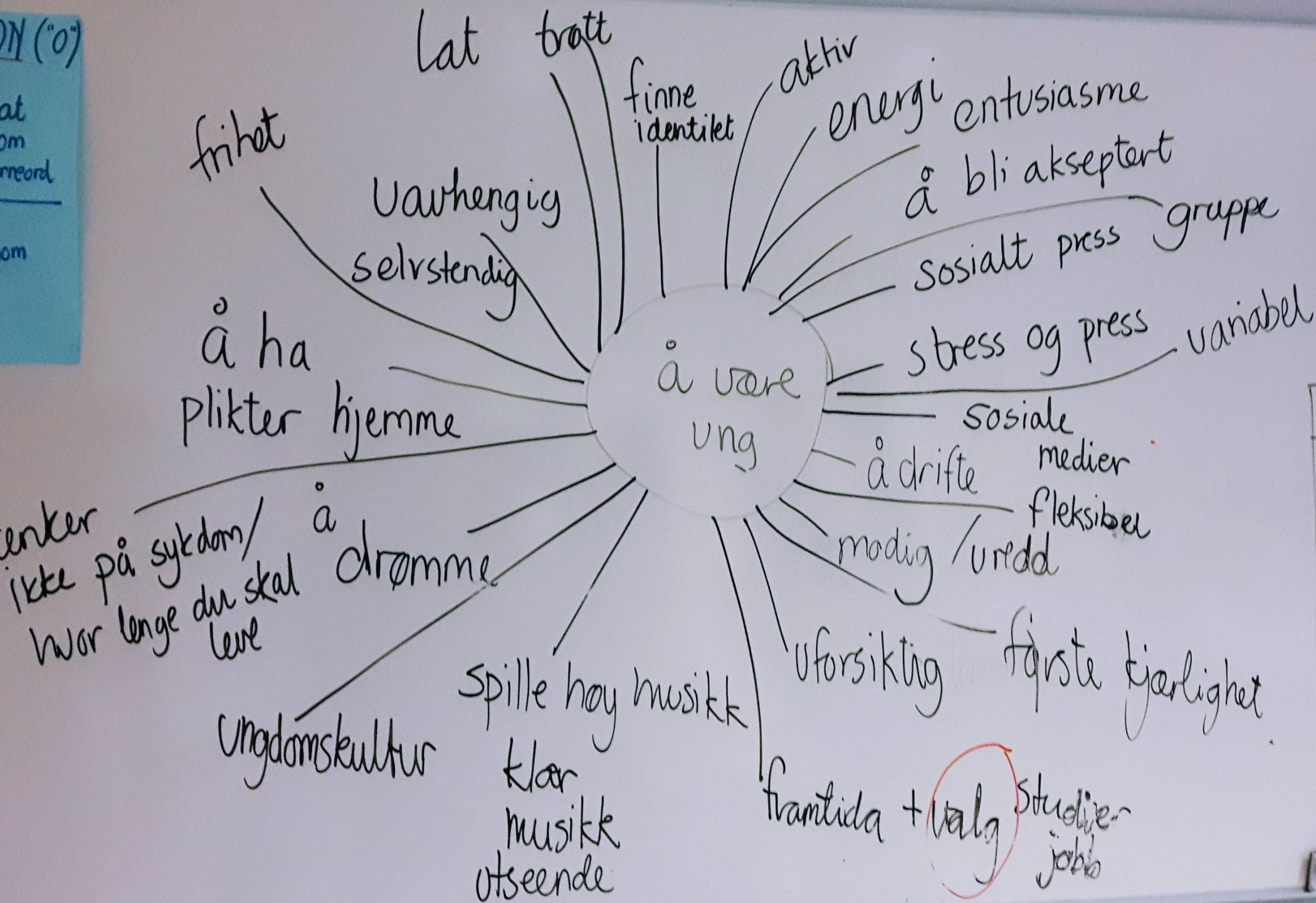
Christmas shopping

IDE –MYLDRING - IGP

Skriv en tekst om å være ung (B1)

Individuelt – Gruppe - Plenum

at
om
meord
om

ADVERB ()

- Derfor
- Likevel
- Dessuten
- Derimot
- Først / Så / Etterpå

- finne sin identitet
- drømmer og valg
- Sosialt liv

DELTAKERSTEMMER – IDE-MYLDRING

Enklere å vite hva man skal skrive om

Kan stjele ideer fra hverandre

Bra å kunne bruke mer tid på å konsentrere seg om ord og uttrykk fordi man visste hva man skulle skrive om

Bedre tekster – mer interessante, mer informasjon

Nyttig å få tid til å tenke først

Bra å ha tankekart på tavla mens man skriver

Får trene muntlig språk

RESPONSGRUPPER - DELING

Deltakere jobber i små grupper/par og gir hverandre respons på tekstutkast (hele eller deler av tekst)

TRYGGHET - en viktig forutsetning

KULTUR for samarbeid

RESPONSGRUPPER – HVORDAN LYKKES

Nøkkelen til å gjøre responsgrupper til en vellykka komponent i skriveundervisninga ligger i **lærerens planlegging og elevenes øving** (Hansen & Lui, 2005)

+ Lærerens ØVING og REFLEKSJONER underveis (Inga)

Å SKAPE KLIMA FOR MEDELEV-RESPONS

Modellering og øving i respons-aktivitet

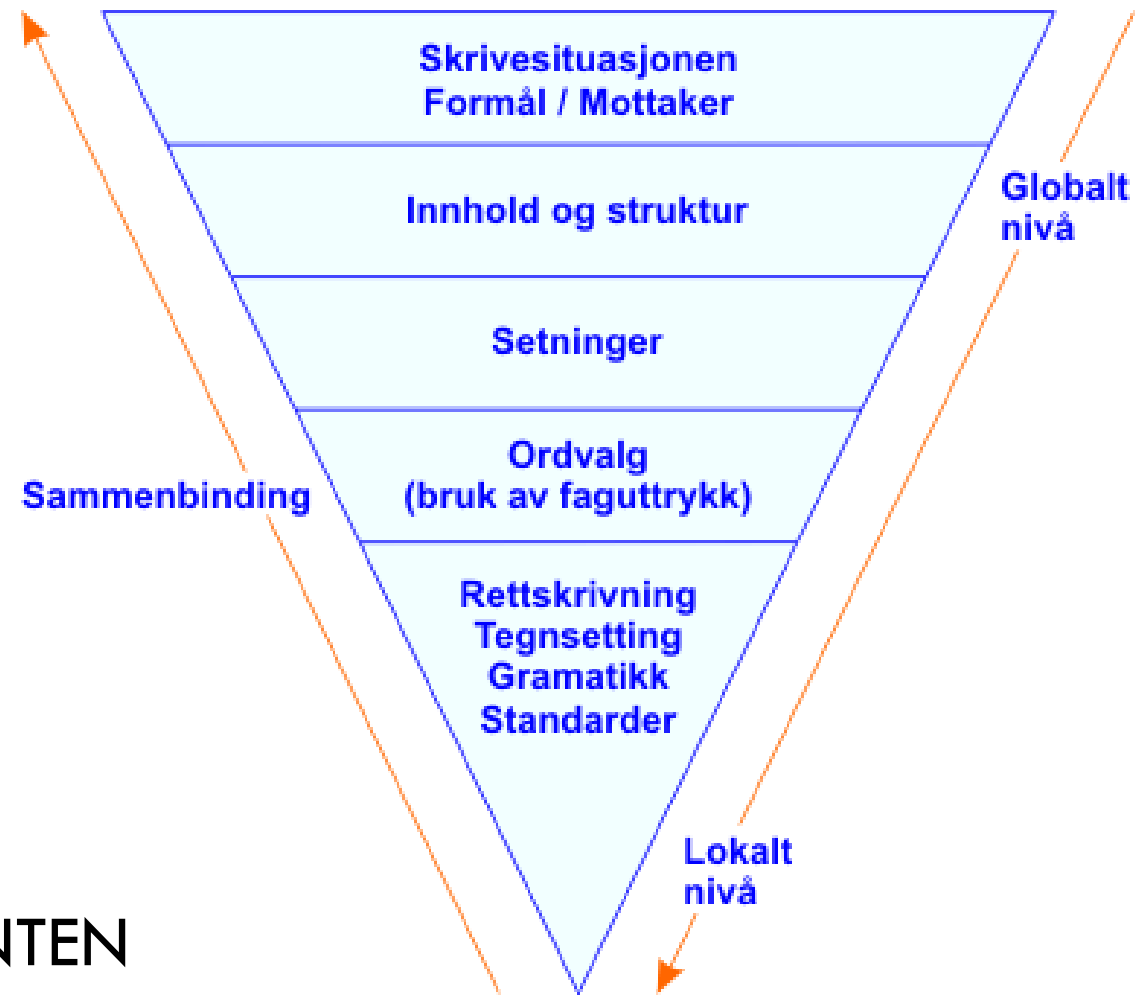
Kriterier og fokusområder (tekstrekanten)

Gode respons-skjema

Alle i gruppa får kopier av hverandres tekst

Læreren må hjelpe og styre gruppeprosessene underveis

Balanse mellom elevrespons og lærerrespons

TEKST-TREKANTEN

Hoel, 2000

RESPONS -SKJEMA

Name: _____

two stars and
a wish

Topic: _____

Jeg liker at...

Jeg liker at ..

Jeg ønsker å høre mer om/ at du skal

DELTAKER-TEKST - VURDERING

Eksempeltekst

The place live in

DELTAKERSTEMMER - RESPONSGRUPPER **GLEDER**

Hente ideer fra andres tekster (Ord, innhold, form)

Gir bedre/utvidet forståelse av skriveoppgava

Spennende å høre på

Få nye ideer fra de andres respons

Nyttig å lese egen tekst høyt – høre hva som bør endres

Den levende teksten – indirekte inspirasjon til å fortsette å skrive egen tekst

Øve på å snakke og si sine meninger på målspråket

DELTAKERSTEMMER - RESPONSGRUPPER **UTFORDRINGER**

Vanskelig å gi / ta imot respons – være konkret og konstruktiv

Vanskelig å ta imot andres innspill nå man har bestemt seg

Språklige vansker – vanskelig å forstå den andres tekst

Usikkerhet på egen uttale/ tekst

Sammensetning av grupper – nivå

DELTAKERSTEMME - SKRIVEPROSESSEN

Det vi har gjort her har vært som å kjøre gjennom ei rundkjøring flere ganger – og for hver runde så føler jeg at noe nytt har blitt tilført.

Spontan deltakerrespons etter dag 3, Nivå 1

REFLEKSJON

1. Hva er nytt med det vi har gått gjennom så langt?
2. Hva bekrefter måter som du allerede jobber på?
3. Hvilke muligheter gir prosessorientert skriveopplæring?
4. Hva ser du som utfordrende med en prosess-tilnærming for dine elever?

VURDERING

Summativ vurdering – vurdering **av** læring

Formativ vurdering – vurdering **for** læring

Innlærerenes aktive deltaking – vurdering **som** læring

VURDERING FOR LÆRING

DE FIRE PRINSIPPENE

Elevene/ Deltakerne skal:

Forstå hva de skal lære og hva som er forventet av dem.

Få tilbakemeldinger som forteller dem om kvaliteten på arbeidet eller prestasjonen.

Få råd om hvordan de kan forbedre seg.

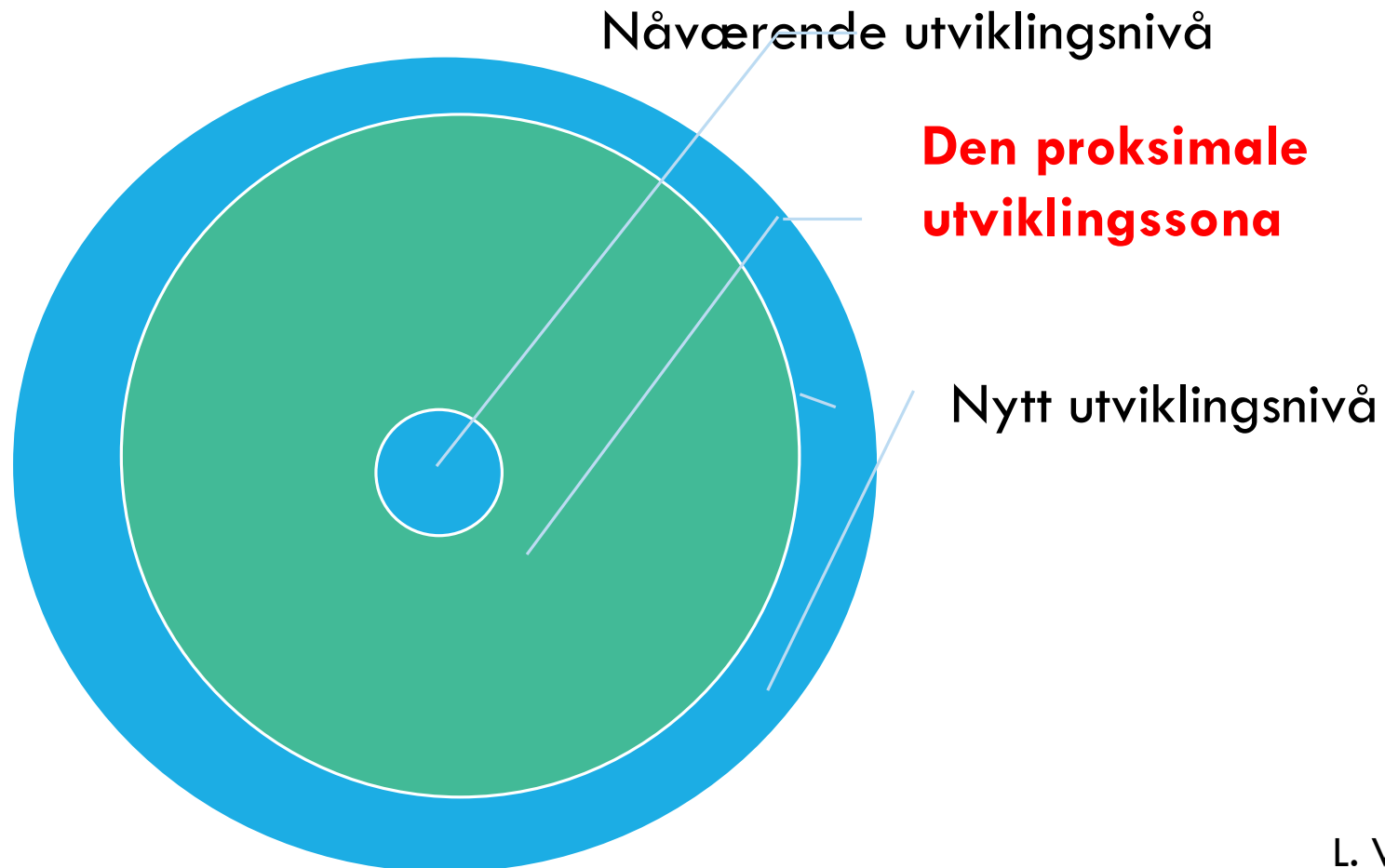
Være involvert i eget læringsarbeid ved blant annet å vurdere eget arbeid og utvikling

- **Være aktive som læringsressurser for hverandre**

- 1. Hvor skal jeg?** Retning og mål – “feed up”
- 2. Hvor er jeg nå?** Nåværende produkt – “feed back”
- 3. Hvordan kommer jeg videre?**
Forbedring – “feed forward”

(Hattie and Timperley, 2007)

DEN PROKSIMALE UTVIKLINGSSONA

LÆRING I UTVIKLINGSSONA - BEVISSTGJØRING

1. Lånt bevissthet -

det man kan lære ved hjelp og støtte fra andre med høyere kompetanse på området

2. Delt bevissthet –

innlærere som arbeider sammen kan lære mer effektivt enn om man jobber individuelt

RESPONS PÅ ELEVTEKSTER- 5 TESER

1. Respons må gis underveis
2. Respons må være selektiv
3. Respons må være en dialog mellom skriver og respons giver
4. Respons må motivere til bearbeiding
5. Respons må være forståelig og læringsfremmende

(Kvithyld & Aasen, 2011)

PROSESSKRIVING TIL BILDER

Førskriving – eksplisitt undervisning

Skrive sammen i par/grupper

Lærerrespons

Medelev-respons

Utstilling av tekster

Bruke som modelltekster

FØR- SKRIVING – EKSPLISITT UNDERVISNING

Kriterier for en tekst til bilde

Øve på å velge ut scener fra bildet

Øve på å bygge ut fraser (en gutt, en gutt med langt hår, en liten rødhåret gutt)

Lese modelltekster

Skrive modelltekster sammen

Øve på å gi respons til modellene

Å skrive tekst til bilde KRITERIER

- Skriv en **innledende setning** om sted eller situasjon

Eksempler:

Det er en sommerdag i parken.

Dette er et bilde av en familie som har vært på skitur.

Det er en fin vinterdag med strålende sol.

- Bruk **adjektiv** for å beskrive situasjoner og personer
(ei jente - ei lita jente med rosa bobledress)
- Lag noen **leddsetninger** (som, fordi, hvis, når)
- Du kan bruke **steds-preposisjoner** (til høyre for, til venstre for, bak, foran, ved siden av)
- Skriv en avslutning (f eks ei setning)

IDE-MYLDNING OG SAMSKRIVING

Individuelt

Tankekart – idemyldring

Vokabular (verb, substantiv, adjektiv, fraser)

Situasjoner (hva skjer?)

Gruppe

Dele ideene

Planlegge – bli enig om utvalg

Skrive tekst sammen

RESPONS - LÆRER

Lærer gir tilbakemelding på innhold og form
«To stjerner og ett ønske»

Lærer korrigerer språk / setninger

Gruppa sammenlikner med kladd

RESPONS - MEDELEVRESPONS

Elevene bruker modell-tekstene til å øve responskompetanse

- underveis
- etter utstilling

Øve individuelt eller i grupper

Plenumsrunder

PRESENTASJON

Lage en elevutstilling av tekstene

Henge opp bilder og gruppe-tekstene

GODE SKRIVERE:

Leser mye (inspirasjon, bevisstgjøring av sjangertrekk)

Skriver mye (øving)

Kjenner til at skriving er en prosess

Reviderer tekstene sine

PRINSIPPER FOR GOD SKRIVEOPPLÆRING

Læreren må tilrettelegge for læring gjennom å:

Sette skrivinga inn i en meningsfylt sammenheng

Legge til rette for at elevene får stoff de kan skrive om

Gi tekstmodeller

Bevisstgjøre elevene om hva skriveprosesser er

Utvikle samarbeid for skriving i klassen

Gi veiledning og hjelp underveis

Vise at produktet er viktig

(Dysthe & Herzberg, 2014)

UTVIKLING GJENNOM SKRIVEPROSJEKTET MITT

Fra motstand til økt forståelse

Læring i utviklingssona – individuelt/ gruppe

Læring skjer gjennom erfaringer

Tidsaspektet viktig - ikke bare en runde; øving og kultur

Utvikling av meta-refleksjon fordi elevene måtte vurdere læringsaktivitetene - vurdering **som** læring

HVA JEG HAR LÆRT

Det er viktig å bruke tid på skriving i **klasserommet**

Struktur og **styring** er viktig

Utvikling og læring tar **TID** og krever **ØVELSE**

Møte **motstand** – stå i det, la elevene erfare

POS = Integrering av **vurdering for (og som) læring**

Styrken i samarbeid, dialog og refleksjon – **elevenes stemmer**

DELTAKER-STEMME: RÅD TIL LÆREREN

Det er viktig å være **tålmodig** [...] Vi alle sammen, vi kan ikke se konsekvenser. Vi kan ikke se mål til slutt. Læreren veit det er positivt mål egentlig, det veit du mer enn oss. Men vi alle sammen, vi ser ikke det når vi begynner, når vi starter vårt arbeid. Og da **selvfølgelig vi tar imot mange ting kanskje med frustrasjon, kanskje med tvil** [...] men da læreren må være tålmodig og **gi tid** til elevene at de må forstå ting. Og kanskje ikke prøve å overtale dem, men **prøve å gi dem tid sjøl for å få forståelse.**

Deltaker, etter runde 3 (mine uthevinger)

LÆRE GJENNOM HANDLING

Det er enklere å få folk til å **handle seg** inn i en nye måte å tenke på,

enn det er for folk å **tenke seg** inn i en ny måte å handle på.

William (2006, min oversettelse)

DELTAKERSTEMME - AVSLUTNINGSDORD

Når jeg har tatt eksamener tidligere, har jeg ikke brydd meg om de andre elevenes resultat. Eller, hvis jeg har gjort det, så var det for å sammenlikne mine resultater med elever jeg konkurrerte med. For å se om jeg hadde gjort det bedre.

*Men i denne klassen, på denne eksamenen, har det ikke vært **mitt** resultat som har vært viktig, men **vårt** resultat. Det betyr at jeg har vært like glad for de andre elevenes gode resultater som mitt eget. Jeg føler at resultatene tilhører gruppa vår, ikke hver og en av oss.*

(Deltaker-refleksjon på avslutningsfest)

REFLEKSJON – HVA BETYR DETTE FOR MIN UNDERVISNING?

1. Hva vil jeg ta med meg videre i egen undervisning ?
2. Hva kan jeg tenke meg å lære/ få vite mer om ?
3. Hvilke elevgrupper tenker jeg POS passer/ikke passer for? Hvorfor/ Hvorfor ikke?
4. Hvilke gleder og utfordringer ser jeg med å integrere prosessorientert skriving?

EXIT - LAPP

Hva vil du ta med deg videre i egen undervisning fra det vi har gått gjennom på kurset?

Tusen takk for oppmerksomheten!

For spørsmål eller andre henvendelser:

Inga.Byrne@alesund.kommune.no

Tlf 45 45 39 87

KILDER OG LITTERATUR

Badger, R. and White, G. (2000): A process genre based approach to teaching writing. *ELT Journal*, Volume 54/2 April 2000, <http://eltj.oxfordjournals.org/>

Dysthe, O. og Herzberg, F. (2014): Skriveopplæring med vekt på prosess og produkt. I Kverndokken, K. (red): *101 Skrivegrep – om skrivning, skrivestrategier og elevers tekstskapning*, s.13-35. Bergen:Fagbokforlaget.

Hansen J .G. and Lui, J. (2005): Guiding principles for effective peer response. In *ELT Journal*, Vol. 59/1. <http://dx.doi.org/10.1080/00313831.2015.1066430>

Hoel, T.L. (1997): Innoverretta og utoverretta skriveforskning og skriveteoriar. I Evensen, L.S. & Hoel, T.L. (red.): *Skriveteorier og skolepraksis*. LNU/Cappelen Akademisk, s. 3–44.

Hoel, T.L. (2000): *Skrive og samtale. Responsgrupper som læringsfelleskap*. Oslo: Gyldendal Akademisk. (BOK)

Hyland, K. (2003): Genre-based pedagogies: A social response to process. In *Journal of Second Language Writing*, 12, pp 17–29. doi:10.1016/S1060-3743(02)00124-8

Hattie, J. and Timperley, H. (2007): The power of feedback. *In Review of Educational Research*, Vol. 77, No. 1, pp. 81-112. Retrieved from <http://www.jstor.org/stable/4624888>

Willian, D. (2006): Assessment for Learning: why, what and how. [Edited Lecture from Cambridge Assessment Network Conference: University of Cambridge]. Retrieved from http://www.dylanwiliam.org/Dylan_Wiliams_website/Papers.html

Kvithyld, T. & Aasen, J. Fem teser om funksjonell respons på elevtekster
http://www.skrivesenteret.no/uploads/files/Trygve_Kvithyld_Arne_Johannes_Aasen1.pdf

Det felles europeiske rammeverket for språk
https://www.udir.no/Upload/Verktoy/5/UDIR_Rammeverk_sept_2011_web.pdf?epslanguage=no

Rammeverk for grunnleggende ferdigheter
<https://www.udir.no/laring-og-trivsel/lareplanverket/grunnleggende-ferdigheter/rammeverk-for-grunnleggende-ferdigheter/>

Skrivesenteret.no

Film om underveisvurdering og medelevrespons

<http://www.skrivesenteret.no/ressurser/skrivestrategier-pa-ungdomstrinnet/#sthash.2CgjHTq0.dpbs>